

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Nasjonal tobakkspolitikk

Statssekretær Nina Tangnæs Grønvold

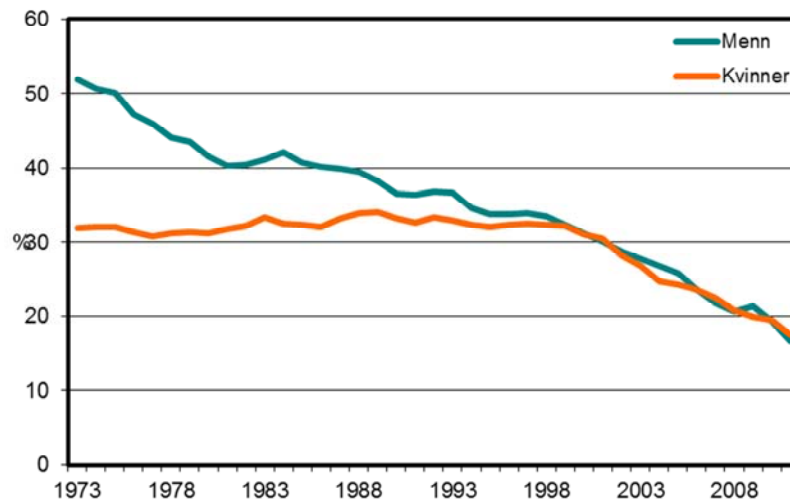
PRIMÆRMEDISINSK UKE 2012
FOREBYGGING AV HJERTE- OG KARSYKDOMMER

Radisson Blu Scandinavia Hotel, 26. oktober 2012

Gode nyheter

- Nedgang i andelen som røyker daglig.

Stadig færre røyker i Norge

Andel som røyker daglig i aldersgruppen 16-74 år, menn og kvinner, 1973-2011

Nasjonal tobakkspolitikk

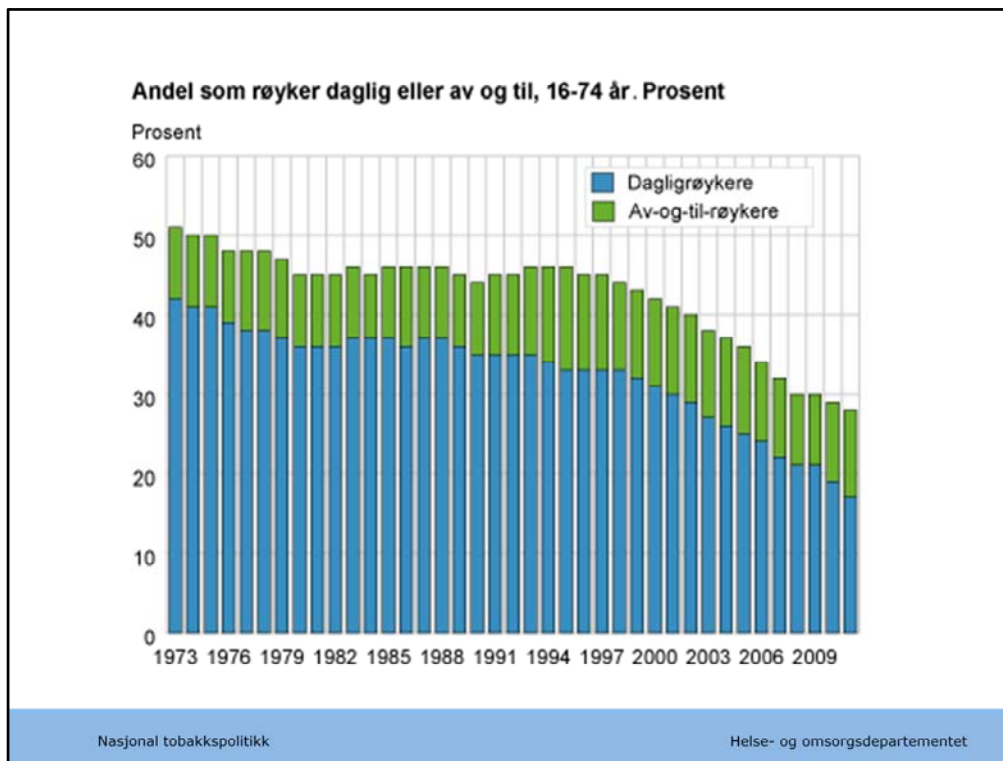
Helse- og omsorgsdepartementet

I 1973 røykte om lag en av to norske menn og en av tre norske kvinner hver dag, i 2011 røykte 17 % av begge kjønn.

Figuren starter fra året 1973.

Det var året Tobakkskadeloven ble innført i Norge.

Med dette fulgte også en systematisk monitorering av røykeadfærd.

Det har vært en markant nedgang i andelen dagligrøykere fra 1973 til 2011.

I 1973 røykte 51 prosent av mennene og 32 prosent av kvinnene daglig.

I 2011 røykte om lag 17 prosent av befolkningen (16-74 år) daglig, omtrent like mange kvinner som menn.

Det betyr at nærmere 700 000 personer fortsatt røyker daglig i Norge.

I tillegg røyker 11 prosent, eller om lag 450 000 personer, av og til.

Gruppen som røyker av og til har holdt seg **stabil på rundt 10 prosent de siste 30 årene**, til tross for at andelen dagligrøykere har gått kraftig ned i samme periode.

Andelen dagligrøykere har falt med i gjennomsnitt 0,5 – 1% hvert år fra 1973 til ca 1994 og med 1-2 % i årene 1994 til 2011.

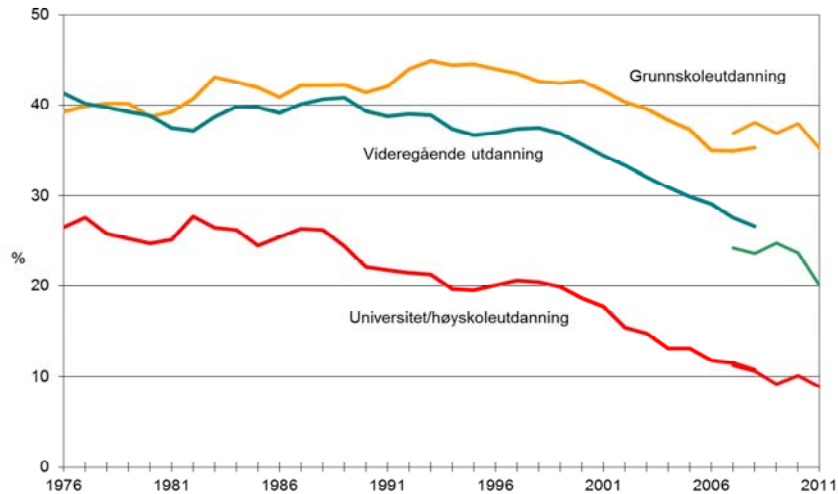
Andelen av-og-til røykere har derimot holdt seg konstant rundt 10 %.

Nyere forskning kan tyde på at av-og-til røyking har større negative konsekvenser enn vi kanskje har vært klar over og at dette bør få større oppmerksomhet i tiden framover.

Gode nyheter

- Nedgang i andelen som røyker daglig.
- Nedgang i røyking blant alle sosiale lag.

Store sosiale forskjeller

Andel som røyker daglig, etter utdanningsnivå, 25-74 år, 1976-2011

Nasjonal tobakkspolitikk

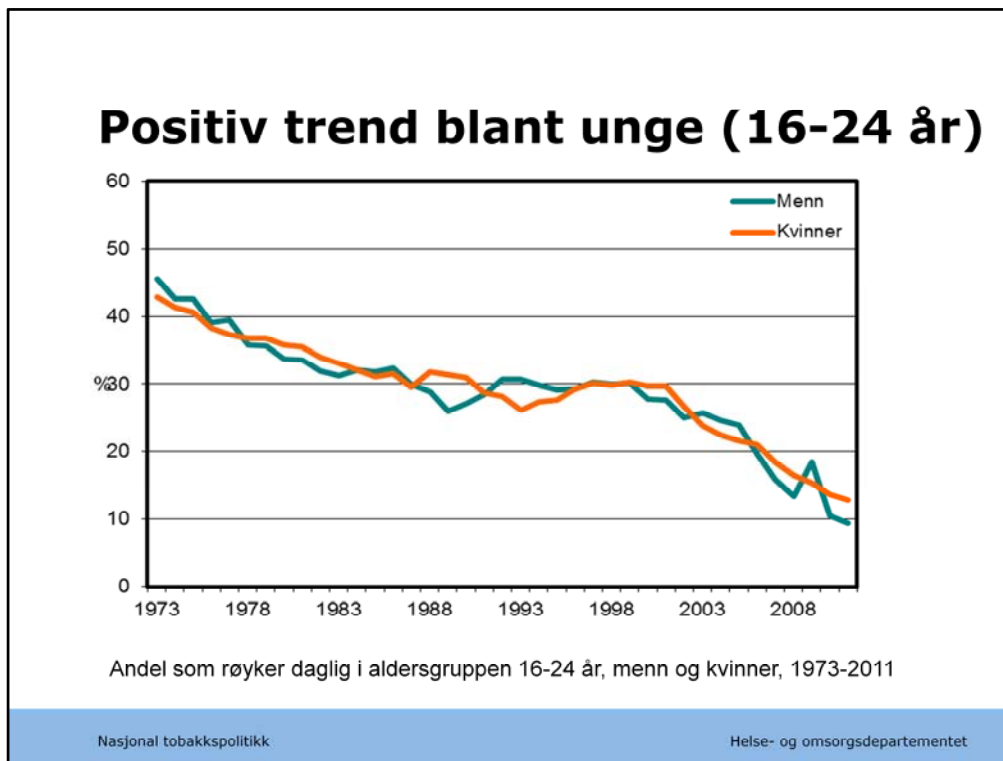
Helse- og omsorgsdepartementet

Store sosiale forskjeller i dagligrøyking. Men røyking går ned i alle sosiale lag.

Bruddene i kurven har teknisk forklaring (ulik registeringsmåte).

Gode nyheter

- Nedgang i andelen som røyker daglig.
- Nedgang i røyking blant alle sosiale lag.
- Nedgang i røyking blant unge.

Dette er et utdrag av hele aldersgruppen 16-74 år på de foregående bildene.

Også blant unge (16–24 år) har det vært en positiv utvikling.

Reduksjonen har vært sterkere enn i befolkningen som helhet det siste tiåret.

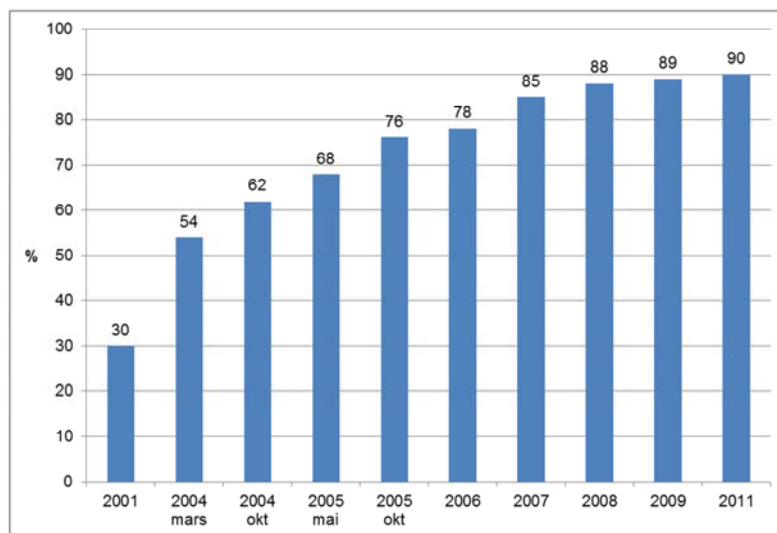
Ungdomsrøykingen ble halvert i løpet av forrige strategiperiode.

I 2011 var andelen **dagligrøykere i denne aldersgruppen 11 prosent.**

Gode nyheter

- Nedgang i andelen som røyker daglig.
- Nedgang i røyking blant alle sosiale lag.
- Nedgang i røyking blant unge.
- Færre som dør årlig av tobakkskader;
5.100 i 2009
mot 6.500 i perioden 2000-2003
- Oppslutning i befolkningen om røykeforbud.

Positive til røykfrie serveringssteder

Nasjonal tobakkspolitikk

Helse- og omsorgsdepartementet

Det er gjennomført flere meningsmålinger om folks holdninger til røykfrie serveringssteder. Støtten har økt gjennom perioden som er målt, og i 2011 sa **90 prosent av befolkningen seg positive til røykeforbudet på serveringssteder.**

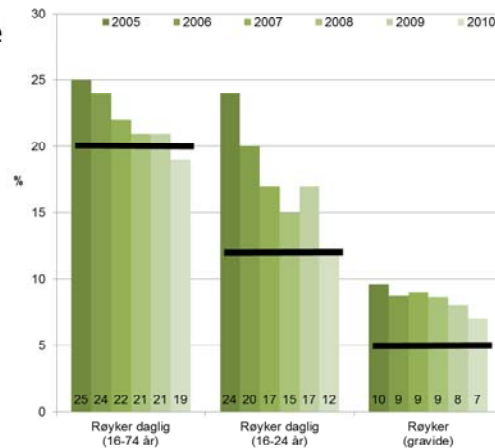
Det finnes flere andre tilsvarende undersøkelser på andre områder som viser tilsvarende oppslutning f. eks hva gjelder røyking i nærheten av barn, tobakksfrie skoler med mer.

Gode nyheter

- Nedgang i andelen som røyker daglig.
- Nedgang i røyking blant alle sosiale lag.
- Nedgang i røyking blant unge.
- Færre som dør årlig av tobakkskader;
5.100 i 2009
mot 6.500 i perioden 2000-2003
- Oppslutning i befolkningen om røykeforbud.
- To viktige mål nådd i forrige strategiperiode.

Tobakksstrategiens mål for perioden 2005 til 2010 ble delvis nådd

- **Halvering** av andel unge som røyker daglig:
– oppnådd
- Andelen dagligrøykere redusert til **under 20 prosent**
– oppnådd
- **Halvering** av andelen **gravide** som røyker ved slutten av svangerskapet
– ikke oppnådd

Nasjonal tobakkspolitikk

Helse- og omsorgsdepartementet

Antall dagligrøykere i 2010 var 764 000, antall av-og-til røykere 400 000, til sammen **1 164 000**.

Fortsatt et **høyt tall**. Fortsatt et stort potensial for forbedringer.

Målet som ikke ble nådd:

Omtrent en femdel (18 prosent) av alle gravide røykte ved starten av svangerskapet i 2011 (daglig eller av og til) og 7 prosent ved svangerskapets slutt.

Det var flest røykere blant de yngste kvinnene.

I 1999 røykte 25 prosent av alle gravide ved svangerskapets begynnelse og 18 prosent ved svangerskapets slutt.

Etter 2006 har nedgangen i røyking blant gravide flatet ut.

Gode nyheter

- Nedgang i andelen som røyker daglig.
- Nedgang i røyking blant alle sosiale lag.
- Nedgang i røyking blant unge.
- Færre som dør årlig av tobakkskader;
5.100 i 2009
mot 6.500 i perioden 2000-2003
- Oppslutning i befolkningen om røykeforbud.
- To viktige mål nådd i forrige strategiperiode.
- Vi vant rettsaken mot tobakkgiganten Philip Morris. Dommen er nå rettskraftig

Nasjonal tobakkspolitikk

Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet ble i mars 2010 saksøkt av tobakksprodusenten Philip Morris Norway AS, med påstand om at det norske forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder er i strid med EØS-avtalen.

Oslo tingrett innhentet en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen i 2011.

Saken ble deretter behandlet i Oslo tingrett 4. - 13. juni 2012, og tingrettens dom falt 14. september 2012.

Oslo tingrett konkluderer med at det ikke foreligger en handelshindring i strid med EØS-reglene og videre med at tiltaket uansett kan rettferdiggjøres ut i fra hensynet til folkehelsen (tiltaket anses egnet og nødvendig).

Helse- og omsorgsdepartementet mener at oppstillingsforbudet er et viktig tiltak for å redusere tobakksbruk generelt og røyking spesielt.

Forbudet er i tråd med anbefalinger i Tobakkskonvensjonen, ny lovgiving i andre EU- og EØS-land, og det understøttes av solid forskning.

- HOD ble saksøkt av tobakksprodusenten Philip Morris Norway AS, med påstand om at det norske forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder er i strid med EØS-avtalen.
- Oslo tingrett konkluderte med at det ikke foreligger en handelshindring i strid med EØS-reglene, og videre med at tiltaket uansett kan rettferdiggjøres ut i fra hensynet til folkehelsen (tiltaket anses egnet og nødvendig).

Utfordringer

- Svært stor økning i snusbruk blant unge de siste årene.
- Etter 2006 har nedgangen i røyking blant gravide flatet ut.
- Gruppen som røyker *av og til* har holdt seg stabil på rundt 10 prosent de siste 30 årene.

Diskusjonstemaer

- Ikke generell takst for forebyggende arbeid i 2012-forhandlingene.
- Ikke avsatt midler til legemidler for tobakksavvenning på statsbudsjett 2013.
- Legemiddelforskriftens § 14-14 gjelder fortsatt (legemidler til behandling av nikotinavhengighet kan ikke innvilges refusjon etter blåreseptordningen).

§ 14-14: I legemiddelforskriftens § 14-14 slås det fast at legemidler til behandling av nikotinavhengighet ikke kan innvilges refusjon etter blåreseptordningen.

Gjelder preparatene **bupropion (Zyban)** og **vareniklin (Champix)**.

Virkningsmekanisme bupropion: Selektiv noradrenalin- og dopaminreceptoropptakshemmer i hjernen. Spesifikk mek. Ikke godt karakterisert.

Virkningsmek vareniklin: Konkurrerer med receptorer i hjernen og reduserer derved belønnings- og forsterkningseffektene ved røyking.

Felles plattform

- Vi har felles mål med Legeforeningen hva gjelder røyk og snus; røyken må stumpes og snusen må ut!
- Vi er også enig om innretningen på virkemidlene:
 - Det må være en blanding av strukturelle tiltak (høye avgifter, lovreguleringer og massemediekampanjer);
 - samtidig som vi også må tilby den enkelte hjelp til tobakksavvenning.
- Ny nasjonal tobakksstrategi og innstramming av tobakkskadeloven kommer snart!

DNLFs policydokument 4/2012.

Hovedelementene i den nasjonale strategien for arbeid mot tobakksskader

- **Lovproposisjon:** Innstramming av tobakksskadeloven - under arbeid.
- **Avgifter:** Opprettholde et høyt avgiftsnivå.
- **Massemediekampanjer:** To kampanjer i året - 19 mill kroner i statsbudsjettet for 2013 (som i 2012).
- **Tobakksavvenning:** Plan implementeres i regi av Helsedirektoratet. Fokus på fastlegene, frisklivssentraler, kommunene og frivillige organisasjoner.

Spesielt viktig å beskytte barn.

Vi trenger legene!

- Legens ord har autoritet overfor den enkelte pasient.
- Nyttien av "Minimal intervensjon" er godt dokumentert.
- Fastlegen bør etterspørre tobakksbruk hos alle sine pasienter og notere svaret i journalen.
- Legen bør henvise til tobakksavvenning (der slike tilbud finnes), om ikke legen selv har anledning til å prioritere dette.

